

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1917 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagar om ändrad lydelse av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, av § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagar om ändrad lydelse av §§ 17 och 32 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, av §§ 10 och 12, § 15 mom. 2, § 20 mom. 5, § 34 samt § 43 mom. 1 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 samt av §§ 7 och 16 i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882, dels ock tre inom riksdagen i ämnet väckta motioner.

Genom den 4 april 1917 dagtecknade propositioner, nr 181 och 192, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionerna bilagda i statsrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan (sid. 24 o. ff.) intagna förslag till

1:o lag om ändrad lydelse av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862,

lag om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt

lag om ändrad lydelse av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862; och

2:o) lag om ändrad lydelse av §§ 17 och 32 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862,

lag om ändrad lydelse av §§ 10 och 12, § 15 mom. 2, § 20 mom. 5, § 34 samt § 43 mom. 1 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 samt

lag om ändrad lydelse av §§ 7 och 16 i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882.

Berörda propositioner hava hänvisats till konstitutionsutskottet; och har utskottet i samband med dessa förehaft följande inom andra kamraren i ämnet väckta motioner, nämligen,

i anledning av propositionen nr 181:

motionerna

nr 406 av herr *Zander* och

nr 410 av herr *Wikström*; samt

i anledning av propositionen nr 192:

motionen nr 407 av herr *Zander*.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts ifrågasvarande lagförslag, hava vederbörande föredragande enligt det vid propositionerna fogade utdrag av statsrådsprotokollet anført, bland annat, följande:

*Statsrådet
och chefen
för civil-
departe-
mentet.*

»I skrivelsen den 31 mars 1905 har riksdagen anhållit om åtgärders vidtagande för ytterligare inskränkning i det föreskrivna kungörelseuppläsandet från predikstolen. Någon tvekan synes icke böra råda om önskvärldheten av att inskränkningar i detta avseende komma till stånd, men för frågans bedömande i hela dess vidd erfordras utredningar, vilka ännu icke äro slutförda. Med hänsyn till den mångfald av ännu gällande författningar, i vilka föreskrifter meddelas om uppläsning i kyrka av kungörelser, måste dessa utredningar bliva synnerligen vidlyftiga. Undersökning måste nämligen verkställas, huruvida i varje särskilt fall där ett dylikt publikationssätt är föreskrivet, detta bör bibehållas eller ock borttagas och ersättas med något annat, som med hänsyn till ändamålet med kungörandet må finnas lämpligt. Jag anser mig därför böra för närvarande inskränka mig till de specialfall, som avses i 1914 års riksdags skrivelse och därmed sammanhängande frågor.

Den i denna skrivelse begärda undersökning hänför sig visserligen endast till frågan, huruvida bestämmelsen i § 23 av förordningen om kommunalstyrelse på landet angående kommunalstämmoprotokolls uppläsande i kyrkan kunde inskränkas eller helt borttagas. I skrivelsen framhålles emellertid, att även frågan om kyrkostämmoprotokolls uppläsande i kyrka bör i detta sammanhang komma under omprövning. Likaledes torde, då av § 36 mom. 4 sista stycket, jämfört med § 75 i sistnämnda förordning, framgår, att jämväl kommunalfullmäktiges protokoll skola uppläsa i kyrkan, nu förevarande undersökning böra omfatta även dessa senare protokoll.

Förutom de fall, då, på sätt nu är nämnt, föreskrifter äro meddelade om uppläsande i kyrka av vissa stämmoprotokoll, finnas i kommunalförfattningarna även föreskrifter om uppläsande i kyrka av vissa kommunala meddelanden. Det torde vid sådant förhållande vara lämpligt att i detta sammanhang ägna uppmärksamhet jämväl åt dessa föreskrifter, helst som i skrivelsen hänvisas till 1905 års riksdagsskrivelse, som handlar om inskränkning i allmänhet av kungörelseuppläsandet från predikstolen.

De på civildepartementets föredragning ankommande kommunala författningar, vilka innehålla föreskrifter om uppläsning i kyrka av protokoll eller kungörelser, äro följande, nämligen förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Innan jag övergår till granskning av de i dessa författningar förekommande speciella föreskrifterna om uppläsandet i kyrka av protokoll eller kungörelser, torde vara lämpligt att helt allmänt skärskåda betydelsen av detta kungörelsesätt.

I forna dagar, då underlåtenhet att bevista gudstjänsten till och med kunde medföra straffpåföljd, kunde nog med ett visst berättigande antagas, att ett tillkännagivande från predikstolen skulle hava åsyftad verkan, d. v. s. komma till deras kännedom, som vederborde. Så torde emellertid under nuvarande förhållanden icke vara händelsen. Det torde icke heller kunna bestridas, att det ligger något motbudande i att från predikstolen skola uppläsa en mängd olikartade, stundom synnerligen vidlyftiga meddelanden, av vilka de flesta för åhöraren hava föga eller intet intresse. Av de myndigheter, som yttrat sig i frågan, hava också det stora flertalet uttalat sig för en ändring av nu ifrågasvarande bestämmelser.

Å andra sidan torde icke heller böra förbises, att detta av ålder begagnade kungörelsesätt, som har flera århundradens hävd, så vuxit sig in i det allmänna föreställningssättet, att man icke ens under nu rådande tidsförhållanden kan helt fränkänna det betydelse. Detta gäller framför allt tillkännagivanden, som hänföra sig till ortsförhållanden på landet, sålunda i främsta rummet just kommunala meddelanden. Om uppläsandet i kyrka inskränktes huvudsakligen till sådana fall och om på samma gång det upplästa icke genom sin vidlyftighet avskräckte från att åhöra detsamma, skulle helt säkert ett långt större flertal taga del av dessa tillkännagivanden, än vad nu är händelsen, och därigenom också ändamålet med uppläsandet i vida högre grad vinnas. En reform av uppläsandet i kyrka i allmänhet synes därför böra gå i den riktning, att uppläsandet i huvudsak inskränkes till sådana fall, som hänföra sig till rena ortsförhållanden på landet, och att själva tillkännagivandet göres så kortfattat, som omständigheterna medgiva.

Från dessa synpunkter torde de i kommunalförfattningarna förekommande föreskrifterna i nu ifrågavarande avseende böra skärskådas.

Förordningen om kommunalstyrelse på landet innehåller föreskrifter om uppläsande i kyrka av kommunala meddelanden i §§ 16 och 23, § 29 mom. 5 c, § 32 mom. 3, § 36 mom. 1 och § 65.

Kungörelse om kommunalstämma, varom förmåles i § 16, torde väl få anses vara ett meddelande, som för kommunernas medlemmar är av det allmänna intresse, att dess uppläsande från predikstolen är fullt motiverat, även om kungörelsen anslås å viss plats eller intages i tidning. Detsamma torde gälla beträffande tillkännagivande enligt § 65 om tid och ort för tillhandahållande av kommunens debiterings- och uppbördslängd samt röstlängd.

Vad angår uppläsande i kyrka, enligt § 29 mom. 5 c och § 32 mom. 3, av kungörelse rörande tid och ställe för sammanräkning av röster, avgivna vid kommunalfullmäktigeval, torde åtminstone den i § 29 mom. 5 c omförmälda förrättning vara av det allmänna intresse för kommunens medlemmar, att anledning kan anses föreligga att bibehålla föreskriften om uppläsande i kyrka av tillkännagivande om förrättningens företagande. Om också icke detsamma kan, såsom erfarenheten torde hava visat, sägas vara händelsen i fråga om ny röstsammanräkning enligt § 32 mom. 3, synes dock icke vara lämpligt att i fråga om dessa förrättningar föreskriva ett olikartat kungörelsesätt. För bibehållandet av uppläsande i kyrka av tillkännagivande rörande dessa förrättningar talar även den omständighet, att röstsammanräkningen är att anse såsom

en avslutning av det å kommunalstämma eller, där kommunen är delad i valdistrikt, å distriktsstämma förrättade valet.

Enligt § 36 mom. 1 skall kungörelse om sammanträde med kommunalfullmäktige uppläsa i kyrkan och, om fullmäktige så besluta, anslås å viss plats eller införas i tidning. Då därjämte varje fullmäktig skall personligen kallas till sådant sammanträde och kommunens övriga medlemmar icke hava någon talan vid sammanträdet, kunde möjligen ifrågasättas, huruvida kungörelsens uppläsande i kyrkan skall anses behöfligt. Tillräckliga skäl synes dock föreligga för bibehållande av detta kungörelsesätt. Det torde nämligen icke kunna bestridas, att det för kommunens medlemmar i gemen måste vara av intresse att erhålla kännedom om tid, ställe och överläggningsämne för dylikt sammanträde, vars förhandlingar, enligt bestämmelse i § 36 mom. 4, äro offentliga.

Enligt § 23 skall det justerade kommunalstämmoprotokollet nästa sönd- eller helgdag, då gudstjänst hålles, uppläsa från predikstolen i kyrkan. Här förutsättes sålunda uppläsning av protokollet i dess helhet. Att uppfatta och i minnet kvarhålla innehållet i ett från predikstolen uppläst, ofta vidlyftigt protokoll torde möta ganska stora svårigheter. Det torde också vara säkert att den, som särskilt intresserar sig för de i protokollet intagna besluten eller något visst av dem, icke åtnöjer sig med den kännedom han fått genom uppläsandet, utan förskaffar sig sådan genom att taga del av protokollet hos den, som enligt § 25 har detsamma i förvar. Uppläsandet kan dock icke sägas hava varit utan nytta. Den intresserade har fått veta, att kommunalstämman fattat beslut i vissa frågor, och hans kännedom härom sätter honom i tillfälle att å vederbörlig ort taga närmare del av beslutets innebörd och de skäl, som legat till grund för detsamma. Om detta resonemang är riktigt, blir frågans naturliga lösning den, att icke protokollet i dess helhet uppläses, utan endast en förteckning å de beslut, som fattats å kommunalstämman. Redan i kungörelsen om kommunalstämmans hållande angives vilka ärenden därvid skola förekomma. Den, som är intresserad av dessa frågor, har antagligen varit närvarande vid kommunalstämman och vet följaktligen, redan innan de fattade besluten kungöras i kyrkan, huru dessa utfallit. Har han icke varit närvarande, får han genom uppläsandet från predikstolen av en förteckning å de ärenden, som avgjorts, reda på vilka dessa äro. Detta torde också för honom vara tillfyllest. För kommunalstämmans ordförande kan det icke anses vara betungande att till vederbörande prästman insända en förteckning å de fattade besluten i stället för att till honom insända proto-

kollet eller en avskrift därav. För prästen, som skall verkställa uppläsningen, blir naturligtvis arbetet betydligt förenklat.

Om den nu ifrågasatta anordningen vidtages och sålunda § 23 omarbetas i antydd riktning, behöves icke någon ändring i avseende å beräkning av besvärstiden. Denna kommer sålunda, i närmaste överensstämmelse med vad som nu är händelsen, att löpa från dagen för förteckningens uppläsande. Några nya bestämmelser i avseende å besvärsförfarandet behöva sålunda icke införas, vilket, särskilt på detta område, torde böra så vitt möjligt undvikas. Någon ändring av tredje stycket i § 75, där hänvisning göres till § 23, blir icke behövlig. Vad slutligen angår kommunalfullmäktiges beslut, skola dessa, med stöd av § 36 mom. 4, sista stycket, underkastas samma förfarande som gäller i fråga om kommunalstämmas beslut. Någon ytterligare lagändring behöves följaktligen icke för att beträffande kungörandet av fullmäktiges beslut införa det föreslagna enklare förfaringssättet.

Enligt § 5 mom. 2 c) i *förordningen om landsting* skall val av landstingsmän förrättas å landet i regel Marie bebådelsedag, men eljest å förut bestämd dag under senare hälften av mars månad. Röstsammanräkningen skall enligt § 5 mom. 2 e) verkställas av domhavanden vid offentlig förrättning, som skall påbörjas senast inom fjorton dagar efter valens förrättande. Dagen för röstsammanräkningen kommer sålunda alltid att falla inom en till sina gränser lagligen bestämd, ganska kort tidsperiod. Kungöres dagen för förrättningen i en eller flera ortstidningar, bör det sålunda icke vålla någon svårighet eller tidsförlust för den, som är så intresserad av röstsammanräkningen, att han önskar övervara densamma, att av tidningarna erhålla kännedom om förrättningsdagen. Nu föreskrives sådant kungörelsesätt endast under förutsättning att så lämpligen kan ske. Däremot skall alltid kungörelse om förrättningen uppläsa i valkretsens kyrkor minst sex dagar förut. Då sålunda dagen för förrättningen alltid skall vara bestämd så tidigt, att kungörelse därom kan uppläsa sex dagar förut i kyrkorna, bör det icke möta någon svårighet att i tillräckligt god tid få in motsvarande kungörelse i en eller flera ortstidningar. Detta senare kungörelsesätt synes därför alltid böra komma till användning. Kungörandet i kyrkorna, vilket icke förekommer i fråga om dylik röstsammanräkning i stad, torde däremot saklöst kunna borttagas även för landet. Den, som önskar få reda på när röstsammanräkningen skall äga rum, går säkerligen ej i kyrkan för att få höra kungörelsen därom uppläsa, utan han ser efter i någon ortstidning eller skaffar sig underrättelse därom direkt hos

domhavanden. En dylik förrättning torde ej heller kunna anses äga ett sådant speciellt kommunalt intresse, att detta kan motivera uppläsandet i kyrkorna i valkretsens samtliga kommuner av kungörelsen om densamma. Att *valresultatet* tidigt blir känt, därom kan man vara förvissad att tidningspressen drager försorg.

Kungörelse om urtima landsting skall enligt § 20 utfärdas av Kungl. Maj:ts befallningshavande och minst fjorton dagar före den för mötet bestämda tid uppläsas i länets kyrkor samt i god tid avsändas för intagande jämväl minst fjorton dagar före mötet i en eller flera tidningar inom länet. Genom kungörandet i tidningarna erhåller utan tvivel varje landstingsman kännedom om tid och ställe för det urtima landstingets sammanträdande och de ärenden, som därvid skola handläggas. Man kan nämligen icke förutsätta, att ett i ortstidningar intaget tillkännagivande om urtima möte med landstinget skulle undgå deras uppmärksamhet, som äro ledamöter av samma landsting. Man kan även vara viss på att icke blott de tidningar, till vilka kungörelsen insändes, utan även samtliga tidningar inom landstingsområdet komma att innehålla notiser om en så pass märklig tilldragelse som ett förestående urtima landstingssammanträde. Den intresserade allmänheten måste också anses genom tidningsmeddelanden erhålla nöjaktig upplysning om det urtima mötet. Med avseende å dessa omständigheter och då här icke kan anses föreligga något kommunalt intresse, synes kungörelsens uppläsande i landstingsområdets kyrkor icke vara behöfligt.

Förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 innehåller i § 6 (lag¹³ 1913) föreskrift om uppläsning i kyrka av kungörelse om val av stadsfullmäktige. Kungörelsen skall även anslås å rådhuset och införas i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas. Beträffande tillkomsten av detta stadgande ber jag få erinra följande.

I förordningen om sockenstämmor i riket den 29 augusti 1843, vilken författning avsåg både landet och städerna — dock ej Stockholm — stadgades i § 4, att sockenstämma skulle pålysas å helgdag från predikstolen i socknens kyrka.

I förordningen om sockenstämmor i Stockholms stad den 16 mars 1847 föreskrevs i § 4, att sockenstämma skulle pålysas från predikstolen i vederbörande församlings kyrka och att underrättelse om stämman skulle införas i det tidningsblad, där stadens styrelse läte sina kungörelser inflyta. I visst fall skulle även anslag ske om stämman.

I förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 (§ 18) bibehölls icke föreskriften om uppläsning i kyrka av kallelse till allmän

rådstuga — där val av stadsfullmäktige förrättas — utan infördes i stället föreskrift om kallelsens offentliggörande genom anslag och dess införande i tidning, om sådan utgaves i staden.

I förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (§ 7) bibehölls för kallelse till val av stadsfullmäktige i huvudsak det i 1847 års förordning föreskrivna sätt för kallelse till sockenstämma; och det finnes ännu efter den senaste lagändringen den 13 juni 1913 kvar i § 6.

Det är sålunda endast i Stockholm, som kallelse till val av stadsfullmäktige sker genom pålysning i kyrka. Det torde dock vara uppenbart, att detta kungörelsesätt, vad Stockholm beträffar, är alldeles onödigt. Tillräcklig kännedom om tid och ställe för dessa val vinnes genom tidningspressen, varför föreskriften om pålysning i kyrka saklöst kan upphävas.

Denna fråga vidröres varken i 1905 eller 1914 års riksdagsskrivelse, och överståthållarämbetet berör den ej heller direkt i sina yttranden över nämnda skrivelser. Ämbetet gör dock i sitt yttrande över den förutnämnda skrivelsen det uttalande, att stadgandena om kungörelsens uppläsande från predikstolen måste anses föråldrade vad angår huvudstaden, där meddelanden bättre kunde bringas till allmänhetens kunnskap genom tidningarna. I Stockholms stads konsistorii skrivelse den 28 januari 1913 talas icke heller uttryckligen om uppläsningen av kallelse till stadsfullmäktigeval, men att skrivelsen även avser avskaffandet av sådana kallelsers uppläsande i kyrka framgår därav, att konsistoriet vill, vad Stockholm angår, bibehålla uppläsandet i kyrka endast av kungörelser, som uppläsas omedelbart efter predikan, såsom lysningar samt tillkännagivanden om dödsfall, predikoturer, kollektor och annan församlingsverksamhet, böndagsplakatet, kallelse till kyrkomöte samt de alldeles extra ordinära kungörelser, t. ex. tillkännagivande om dödsfall inom kungahuset, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt påbjuda.

I detta sammanhang ber jag att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om ytterligare en ändring i förordningen om landsting.

§ 2 mom. 6 i nämnda förordning erhöll sin nuvarande lydelse genom lag den 25 augusti 1914, varigenom jämväl till samma § fogades tre nya moment, 7, 8 och 9.

Före tillkomsten av nämnda lag stadgades i § 2 mom. 6, sådant detta lagrum lydde enligt lag den 26 maj 1909, att landstinget ägde efter i förordningen angivna grunder fastställa länets indelning i valkretsar för val av landstingsmän med mera ävensom i vissa angivna

fall verkställa jämkning i den sålunda fastställda ordningen. Genom lagen den 25 augusti 1914 blevo omförmälda bestämmelser om jämkning i åtskilliga avseenden fullständigade samt i sammanhang härmed överflyttade från § 2 mom. 6 till de tre nya momenten, 7, 8 och 9, i samma paragraf.

I § 62 i förordningen om landsting, vilket lagrum den 13 juni 1913 erhöll sin nuvarande lydelse, stadgas i fjärde stycket, att över landstings beslut, som i § 2 mom. 6 avses, må ej klagas. Då genom 1914 års ändring av § 2 bestämmelserna om jämkning överfördes till mom. 7, 8 och 9, blev lydelsen av § 62 bibehållen oförändrad. Påföljden härav har emellertid blivit, att — medan före ikraftträdandet av 1914 års lag landstings beslut angående jämkning ej kunde överklagas — besvär över dylikt beslut efter samma lags ikraftträdande i saknad av uttrycklig bestämmelse icke kunna avvisas. I detta avseende må hänvisas till Kungl. Maj:ts i regeringsrätten den 15 februari 1916 givna utslag på besvär över beslut av Kristianstads läns landsting i fråga om jämkning i länets indelning i valkretsar för landstingsmannaval. Besvären lämnades visserligen av Kungl. Maj:t utan avseende, men avfattningen av Kungl. Maj:ts utslag torde visa, att Kungl. Maj:t ansett sig böra upptaga besvären till prövning.

Då med 1914 års lag ej torde hava avsetts att göra ändring i då gällande bestämmelser i fråga om besvärsrätten mot landstings beslut, lärer sådan ändring böra ske av § 62, att av densamma framgår, att klagan ej må föras över landstings beslut, som i § 2 mom. 7—9 avses.»

»Förut denna dag har statsrådet och chefen för civildepartementet anmält riksdagens skrivelse den 31 mars 1905, kyrkomötets underdåniga skrivelse den 24 november 1909, Stockholms stads konsistorii underdåniga skrivelse den 28 januari 1913 samt riksdagens skrivelse den 2 mars 1914, vilka samtliga skrivelser åsyfta vidtagande av åtgärder för inskränkning i fråga om uppläsande av kungörelser i kyrkorna; och har Kungl. Maj:t i enlighet med bemälda departementschefs hemställda beslutit föreslå riksdagen att antaga inom civildepartementet utarbetade förslag till lagar om ändrad lydelse av dels § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, dels § 5 mom. 2 e), § 20 samt § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 och dels § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

*Statsrådet
och chefen
för ecklesia-
stikdeparte-
mentet.*

För egen del instämmer jag i det utav statsrådet och chefen för civildepartementet i ämnet gjorda allmänna uttalande.

De på ecklesiastikdepartementets föredragning ankommande kommunala författningar, vilka innehålla föreskrifter om uppläsning i kyrka av protokoll eller kungörelser, äro följande, nämligen förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 samt förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882.

Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd innehåller i §§ 12, 17 och 32 föreskrifter om uppläsande i kyrka av protokoll eller tillkännagivanden. Enligt § 12 skall kungörelse med kallelse till kyrkostämma ävensom, vad angår stad, med underrättelse tillika om tid och ställe för röstlängdens framläggande till granskning samt huru rättelse däri, enligt vad i § 6 sägs, må sökas, uppläsas från predikstolen i församlingens kyrka. Kallelse till kyrkostämma å landet synes på de av chefen för civildepartementet beträffande kallelse till kommunalstämma anförda skäl fortfarande böra uppläsas i kyrkan. Däremot kan tvekan råda om lämpligheten att begagna detta publikationssätt i stad. Det torde väl knappast böra möta någon svårighet att i detta fall begagna samma sätt för kallelsens offentliggörande, som finnes föreskrivet i § 15 förordningen om kommunalstyrelse i stad beträffande kallelse till allmän rådstuga. Då emellertid speciellt i denna fråga icke föreligger något uttalande från någon myndighet och dessa kallelser, som utfärdas av vederbörande pastor och icke kunna fränkännas en viss kyrklig betydelse, icke äro av vidlyftigare beskaffenhet, torde för närvarande icke böra företagas någon ändring i nu brukligt tillvägagångssätt.

De skäl, som anförts mot bibehållande av uppläsandet i kyrka av kommunalstämmoprotokoll, torde gälla även beträffande sådant uppläsande av kyrkostämmas samt kyrkoråds och skolråds protokoll, varom förmäles i §§ 17 och 32. Även härvidlag torde uppläsandet kunna inskränkas till uppläsning av en förteckning å de fattade besluten. Beträffande stad skulle nog kunna ifrågasättas ett sådant sätt för beslutens offentliggörande, som omförmäles i §§ 20 och 42 förordningen om kommunalstyrelse i stad i avseende å allmän rådstugas och stadsfullmäktiges beslut, men härom torde kunna sägas detsamma, som nyss sagts i fråga om uppläsandet av kallelse till kyrkostämma.

Enligt § 10 i *förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm* den 20 november 1863 skall kallelse till kyrkostämma

uppläsa från predikstolen i församlingens kyrka, och därjämte skall kallelsen intagas tre gånger, om det medhinner, men minst en gång i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas. Beträffande Stockholm skall sålunda kallelse till kyrkostämma alltid införas i tidning, då däremot för andra städer och landet gäller, att kallelsens offentliggörande genom tidningarna är beroende på beslut av kyrkostämman.

Bestämmelserna om uppläsning i kyrkan av kyrkostämmas samt kyrkoråds och skolråds protokoll, varom förmåles i § 15 mom. 2 och § 34 (lag den 29 juni 1908), överensstämma med motsvarande föreskrifter för övriga städer och landet.

Det kan nu ifrågasättas, huruvida icke för likformighetens skull borde beträffande dessa paragrafer förfaras i enlighet med vad som föreslagits i fråga om motsvarande paragrafer i den allmänna kyrkostämmoförordningen, och att sålunda § 10 skulle lämnas oförändrad samt § 15 mom. 2 och § 34 ändras därhän, att icke själva protokollet utan endast en förteckning över besluten skulle uppläsa i kyrkan.

Emellertid synes icke böra lämnas obeaktat vad Stockholms stads konsistorium i sin förutnämnda skrivelse anført till stöd för borttagande av uppläsandet i kyrka av så gott som alla världsliga kungörelser och protokoll. Beträffande särskilt förevarande frågor yttrar sig konsistoriet sålunda: »Icke ens kungörelser om kyrkostämmor eller uppläsning av protokoll, hållna vid kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd, hava någon som helst praktisk betydelse, eftersom ingen bryr sig om att lyssna därpå.»

Sedan konsistoriet därefter yttrat sig om vilka kungörelser fortfarande enligt konsistoriets mening böra bliva föremål för uppläsning i kyrka, anför konsistoriet vidare:

»Men alla andra författningar och kungörelser kunna enligt konsistoriets mening på så sätt bäst meddelas kyrkomenigheten i Stockholm, att en förteckning över dem, uppgjord genom pastorsämbetets försorg, anslås under en vecka på kyrkodörren med hänvisning till pastorexpeditionen att där å tid, då den är öppen, taga kännedom om kungörelsernas innehåll. Detta gäller även kungörandet av kyrkostämmor, vilka för övrigt både enligt lag och praxis annonseras i tidningspressen. Likaledes är det fullt tillräckligt att ersätta protokollsuppläsningen genom anslag å kyrkodörren med ovannämnda hänvisning till pastorexpeditionen.»

Om man också godkänner de skäl, konsistoriet anført för sitt förslag om borttagande av föreskriften om uppläsning i kyrka av ifrågasvarande kallelser och protokoll, torde dock beträffande protokollsuppläsandet böra erinras, att konsistoriet synes hava förbisett, att den huvud-

sakliga betydelsen av detta uppläsande är att få fixerad en viss tidpunkt, från vilken besvärstiden skall räknas. Åtminstone har konsistoriet icke gjort något uttalande, huru besvärstiden skulle beräknas, om konsistoriets förslag bifölles. Även i en annan del torde anmärkning kunna göras mot förslaget, nämligen beträffande det ifrågasatta anslaget på kyrkodörren. Det torde vara vida lämpligare, att detta anslag göres vid pastorsexpeditionen, varest de protokoll, till vilka anslaget hänvisar, finnas tillgängliga. Anslaget är även där mera skyddat och kan bekvämligare studeras.

Om nu konsistoriets förslag skulle i huvudsak vinna bifall och sålunda uppläsande i kyrka så väl av kallelser till kyrkostämma som av protokoll upphöra, framställer sig givetvis den frågan vilket annat publikationssätt bör sättas i stället.

Vad kallelser till kyrkostämma beträffar, skola dessa, såsom redan nämnts, offentliggöras, förutom genom pålysning i kyrka, genom deras införande i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas. Om nu, i stället för pålysningen i kyrka, kungörelsen om stämman anslås vid pastorsexpeditionen, vilket skulle betyda å dörren eller å annan lämplig plats i förstuga eller portgång, samt kungörelsen därjämte infördes, förutom i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, även i minst två andra av huvudstadens dagliga tidningar, torde bliva tillräckligt sörjt för kallelsens spridning. För närvarande lär, enligt beslut av vederbörande kyrkostämmor, kallelsen införas i samtliga dagliga tidningar i huvudstaden. Man kunde möjligen tycka, att kallelsens införande i tidningar skulle vara nog och att således anslag vid pastorsexpeditionen vore onödigt, men då det icke torde vara utan betydelse, att kallelsen med förteckning å de ärenden, som skola förekomma vid stämman, finnes för allmänheten tillgänglig å viss plats, torde fog finnas för anlitande av även detta publikationssätt, helst detsamma är förenat med ringa besvär och ingen kostnad. Ändras § 10 i nu antydd riktning, torde bliva behöfligt att vidtaga den ändring i § 12, att ordet »pålysning» utbytes mot ordet »kungörelse».

Vad angår sättet för offentliggörande av kyrkostämmoprotokoll samt kyrkoråds och skolråds protokoll, torde även här, såsom också konsistoriet ifrågasatt, anslagsförfarande böra komma till användning sålunda, att en förteckning över besluten anslås. Av praktiska skäl torde dock, såsom redan antytts, anslaget böra ske vid pastorsexpeditionen. Men därjämte torde besluten böra bringas till allmänhetens kännedom genom förteckningens införande i tidning i analogi med föreskriften i tredje

stycket av § 24 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (lag ²⁹/₄ 1904). I avseende å detta publikationssätt torde samma bestämmelse böra gälla, som nyss föreslagits i fråga om kallelse till kyrkostämma. Förteckningen skulle sålunda intagas i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, samt i minst två andra dagliga tidningar i huvudstaden.

Då med kyrkouppläsandets borttagande den hittills gällande utgångspunkten för besvärstiden bortfallit, måste en annan tidpunkt bestämmas, från vilken besvärstiden skall börja löpa. Det kunde ju ifrågasättas, huruvida icke tiden för besvärs anförande över kyrkostämmas samt kyrkoråds och skolråds beslut skulle kunna räknas från dagen för beslutets publicerande i tidningarna eller från anslagsdagen. En sådan bestämmelse torde dock såsom saknande motsvarighet inom kommunalförfattningarna få anses mindre lämplig. Inom vår lagstiftning förekommer endast ett fåtal fall, då besvärstid räknas från beslutets intagande i tidning; och den omständigheten, att enligt lag vissa av offentlig myndighet meddelade beslut i besvärs- och ansökningsmål utfärdas efter anslag och att besvärstiden i dessa fall räknas från anslagsdagen, torde icke kunna åberopas som skäl för bestämmande av tiden för anförande av besvär över ett kommunalt beslut från det samma beslut blivit genom anslag offentliggjort.

Besvärstiden kan icke heller räknas från beslutets dag, om man ej samtidigt förlänger besvärstiden, som nu är fjorton dagar. Med justering av kyrkostämmoprotokoll kan nämligen dröja fjorton dagar (§ 15). För närvarande kan tiden för anförande av besvär över ett kyrkostämmobeslut ställa sig på följande sätt: protokollet justeras fjorton dagar efter beslutets fattande, nästa söndag uppläses protokollet från predikstolen och därifrån räknas besvärstiden, vilken, som nämnts, utgör fjorton dagar. Tiden för anförande av besvär *kan* sålunda räcka ända till fem veckor från beslutets fattande. Genom borttagande av kyrkouppläsandet kan man vinna ända till en vecka och besvärstiden skulle sålunda kunna bestämmas till 30 dagar från beslutets dag. Emellertid torde det icke vara lämpligt att bestämma besvärstidens början till någon dag före protokollsjusteringen. Förr än protokollet blivit justerat, kan nämligen den, som har för avsikt att klaga, icke erhålla protokollsutdrag, och följaktligen kan han icke med bestämdhet avgöra, om det lönar sig att klaga, likasom han icke heller utan att äga tillgång till protokollet kan författa en besvärsskrift. Om sålunda dagen för besvärstidens början icke kan sättas tidigare än justeringsdagen, torde frågans naturliga lösning bliva den, att i fråga om besvärs anförande över kyrkostämmas

samt kyrkoråds och skolråds i Stockholm beslut skulle i huvudsak bliva gällande, vad som finnes föreskrivet beträffande besvär över allmän rådstugas och stadsfullmäktiges beslut. Vid kyrkostämman skulle sålunda givas till känna vilken dag det justerade protokollet skall offentligen uppläsas. Då kyrkoråds och skolråds sammanträden icke äro offentliga, bör ett vid dylikt sammanträde fattat beslut om dagen för protokollets offentliga uppläsande på något sätt publiceras. Detta kan lämpligen ske genom tidningarne eller genom anslag vid pastorsexpeditionen. Själva uppläsningen skall naturligtvis ske offentligen. Från dagen för uppläsandet skulle då besvärstiden räknas.

Om de nu föreslagna ändringarna i avseende å besvärsförfarandet komma till stånd, föranleder detta, att viss ändring måste vidtagas i § 43 (lag ¹⁴/_s 1914), varemot ändring i § 44 icke blir erforderlig.

Enligt § 20 (lag ¹⁴/_s 1914) skall fråga, som är av beskaffenhet, att för dess avgörande erfordras församlingarnas gemensamma beslut, i stadens alla territoriella församlingar behandlas på en och samma dag vid kyrkostämmor med de särskilda församlingarna. Fattas därvid olika beslut, skall den fråga, i vilken skiljaktighet förekommit, avgöras av delegerade, utsedda av de olika kyrkostämmorna. Enligt mom. 5 skall delegerades beslut, efter föregången justering, jämte meddelad besvärshänvisning genom protokollsutdrag och skrivelse, som ordföranden på delegerades vägnar undertecknar, tillställas församlingarnas kyrkoherdar med anmodan att ombesörja dess kungörande från predikstolen, vilket bör ske på samma dag i alla stadens kyrkor. Denna dag utsättes av delegerade, som därjämte böra föranstalta om beslutets meddelande så skyndsamt, att kungörandet därav i kyrkorna må kunna äga rum senast andra söndagen efter den dag, då beslutet blivit fattat. Om delegerades beslut bör ämbetsmyndighet (överståthållarämbetet eller konsistorium), som äskat ärendets handläggning av församlingarna, jämväl erhålla underrättelse. — Av andra stycket i mom. 1 framgår, att i avseende å anförande av besvär över delegerades beslut gäller vad för anförande av besvär över kyrkostämmas beslut är föreskrivet. Besvärstiden räknas sålunda från beslutets uppläsande i kyrkorna.

Det torde icke möta någon svårighet eller föranleda någon olägenhet, om beträffande allmängörande av delegerades beslut liknande tillvägagångssätt iakttages, som föreslagits i fråga om kyrkostämmas beslut. Sålunda bör ordföranden föranstalta, att tillkännagivande om beslutet införes i tidningarna, varjämte ett liknande tillkännagivande bör

genom vederbörande kyrkoherdes försorg anslås vid pastorsexpeditionen i en var av huvudstadens församlingar.

Även i detta fall synes besvärstiden böra räknas från den dag det justerade beslutet blivit offentligen uppläst.

De §§, som, under förutsättning att vad nu föreslagits godkännes, skulle behöva omarbetas, äro §§ 10 och 12, vilka efter förordningens tillkomst icke undergått någon förändring, § 15 mom. 2, vilken § icke heller undergått någon ändring, § 20 mom. 5, vilken § ändrats genom lagen den 14 augusti 1914, § 34, som ändrats genom lagen den 29 juni 1908, samt § 43 mom. 1, vilken § ändrats genom lagen den 14 augusti 1914.

§ 10 mom. 6 lyder sålunda:

»För Jakobs och Johannes' församling hålles gemensam kyrkostämma; dock bör pålysning ske i båda kyrkorna. Kyrkostämma i Hedvig Eleonoræ församling skall pålysas även i Djurgårdskyrkan, så vida gudstjänst där hålles.»

I kommunal författningshandbok för Stockholm, 1915, finnes under detta mom. följande not:

»Bestämmelsen om Jakobs och Johannes församling gäller ej längre sedan församlingen delats fr. o. m. den 1 maj 1907. Sedan Hedvig Eleonora församling fr. o. m. den 1 maj 1906 delats i 3 församlingar, är det Oscars församlings kyrkostämma, som skall pålysas i Djurgårdskyrkan.»

Då nu ifrågasättes ändring i vissa delar av § 10, torde det vara lämpligt att i sammanhang därmed nuvarande mom. 6, till vinnande av mera överensstämmelse med nu rådande förhållanden, helt och hållet utgår.

Uppenbart är, att de nu ifrågasatta nya bestämmelserna i avseende å besvärsförfarandet icke skola äga tillämplighet å beslut, som fattats före den dag, då den nya författningen träder i kraft. Uttrycklig föreskrift härom torde icke vara behövlig.

I Göteborg utövas, enligt *förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882*, församlingarnas beslutanderätt i gemensamma ärenden av kyrkofullmäktige, som utses å församlingarnas kyrkostämmor.

Enligt § 7 (lag ^{29/11} 1906) välja kyrkofullmäktige årligen inom sig vid årets första sammanträde ordförande och vice ordförande. Under-

rättelse om dessa val skall av ordföranden meddelas ej mindre stadens magistrat, Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och stiftets domkapitel än även de särskilda territoriella församlingarnas kyrkoherdar för att genom dessas försorg kungöras från predikstolarna i stadens kyrkor.

Detta kungörande i kyrka av val av fullmäktiges ordförande och vice ordförande torde utan olägenhet kunna utbytas mot införande genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg i någon av stadens tidningar av underrättelse om valet.

Enligt § 16 skall, sedan kyrkofullmäktiges protokoll blivit justerat, däri förekommande beslut jämte besvärshänvisning genom protokollsutdrag tillställas församlingarnas kyrkoherdar med anmodan att ombesörja dess kungörande från predikstolarna, vilket bör ske i alla stadens kyrkor på samma dag. I avseende å besvär anförande över fullmäktiges beslut gäller vad förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 stadgar angående besvär över kyrkostämmas beslut. Vid sådant förhållande torde lämpligen samma tillvägagångssätt för offentliggörande av fullmäktiges beslut komma till användning, som föreslagits i fråga om kyrkostämmas beslut enligt nyssnämnda förordning. § 16 bör sålunda ändras i denna riktning.

Det torde böra erinras därom, att beträffande lagen den 29 november 1906 om ändrad lydelse av vissa §§ — däribland § 7 — i ovanberörda förordning angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg föreskrivits, att denna lag skulle, med visst undantag, träda i kraft »vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket enligt Konungens beslut den genom nådiga brevet den 5 maj 1882 för Göteborg fastställda församlingsindelningen upphört att gälla». Denna äldre församlingsindelning upphörde att gälla med utgången av år 1907, och 1906 års lag trädde sålunda i kraft med början av år 1908.

Den nu ifrågasatta ändringen i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg torde böra träda i tillämpning den 1 augusti 1917 eller sålunda vid samma tid som övriga i förevarande sammanhang föreslagna lagändringar.»

II: 406.

I motionen nr 406 av herr Zander hemställes,

att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 181 i vad den rör den föreslagna ändringen av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse

på landet den 21 mars 1862, för sin del beslutar antaga följande lydelse av §§ 23 och 75 i nämnda förordning:

§ 23.

Ordföranden — — — — — därtill. Sedan förhandlingarna äro avfattade, justeras protokollet genast, där så ske kan, eller i annat fall vid kommunalstämma, senast sju dagar därefter, varom vid tillfället under rättelse meddelas. Erfordrar — — — — — utsedda.

Sedan protokollet är justerat, skall det vara hos ordföranden eller på annan plats, som kommunalstämman bestämmer, tillgängligt för dem, som av detsamma önska taga del.

§ 75.

Medlem — — — — — beslutet, böra till konungens befallningshavande ingivas inom trettio dagar efter den dag beslutet å kommunalstämman fattades, dagen då detta skedde likväl oräknad, och åligger det klaganden därjämte så väl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet fattades, som — — — — — besvärat.

Försummar — — — — — verkställighet.

I motionen nr 407 av herr Zander hemställes,

II: 407.

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 192 i vad den rör ändring av §§ 17 och 32 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, för sin del måtte besluta antaga följande lydelse av §§ 17, 32, 41 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrko- och skolråd den 21 mars 1862:

§ 17.

Ordföranden — — — — — därtill.

Sedan förhandlingarna äro avfattade, justeras protokollet genast, där så ske kan, eller i annat fall vid kyrkostämma senast sju dagar därefter, varom vid

tillfället underrättelse meddelas. Erfordrar — — —
— — — utsedde.

Protokollet skall sedan det är justerat å pastors-
expeditionen hållas tillgängligt för dem som därav
önska taga del.

§ 32.

Protokoll och beslut skola antingen genast, eller
sist vid kyrkorådets eller skolrådets nästa samman-
träde som hålles inom sju dagar därefter, justeras, dock
— — — — — verkställa.

Sedan protokollet är justerat skall detsamma å
pastorsexpeditionen hållas tillgängligt för dem som
därav önska taga del.

§ 41.

Medlem — — — — —
beslutet, bör inom trettio dagar efter det beslutet å
kyrkostämman fattades, dagen då det skedde likväl
oräknad — — — — — att vid besvären foga
bevis om dagen då beslutet fattades, som ock — —
— — — — — vederbör.

Försummar — — — — — verkställighet.
K. B. och — — — — — behandling.

§ 42.

Sista stycket: »Klagande skall anses — — —
— — — delgivet» utgår.

I fråga om vad motionären till stöd för sina ovanberörda yrkanden
hemställt hänvisas till motionerna.

II: 410.

I herr Wikströms motion anföres följande:

»Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 181 föreslås vissa ändringar uti
bland annat §§ 5 och 20 i förordningen om landsting.

De ifrågasatta förändringarna föranledas av föreslagna inskränk-
ningar i kungörelseläsandet från predikstolarna och avse bestämmelser,

hur vissa förrättningar och kallelser skola bringas till allmänhetens kännedom genom kungörelse i tidningspressen.

Landstingsförordningens § 5 skulle enligt det kungl. förslaget bland annat innehålla följande föreskrift:

»Domhavanden skall vid offentlig, i en eller flera ortstidningar minst sex dagar förut kungjord etc. . . .»

Och om kallelse till urtima landsting heter det:

»Kungörelsen skall av Konungens befallningshavande i god tid insändas för intagande minst fjorton dagar före mötet i en eller flera tidningar inom länet.»

Dylika bestämmelser äro till sin avfattning i hög grad otillfredsställande. De giva ingen garanti för att kungörelserna på effektivaste och samtidigt billigaste sätt bringas till allmänhetens kännedom, men lämna så mycket större rum för godtycke och förargelseväckande partiskhet från tjänstemäns och myndigheters sida vid val av annonsorgan.

Det kan nämligen med lätthet konstateras, att dessa myndigheter och tjänstemän i många fall icke välja de tidningar till annonsorgan som ha den största spridningen bland den befolkning, som av kungörelsen skulle ha del, utan i stället annonseras i de tidningar, som på grund av politisk hållning eller av andra orsaker åtnjuta vederbörandes särskilda gunst. Sålunda inträffar det, att tidningar med mycket minimal spridning ensamma åtnjuta äran och förmånen att vara förmedlare av dylika officiella meddelanden till allmänheten, under det andra ortstidningar med mångdubbelt större spridning »straffas» med att bli förbigångna. Märkvärdigt nog — eller kanske det icke är så märkvärdigt — är det alltid rättrogna högerorgan som på detta sätt gynnas; motsatsen har åtminstone aldrig kommit till min kännedom. För belysande och bestyrkande av de förhållanden jag här påpekat torde det vara tillräckligt hänvisa till justitieombudsmannens ämbetsberättelse för sistlidne år, sid. 140—151 samt militieombudsmannens motsvarande berättelse, sid. 147—160. Erfarenheten visar således, att det behövs klarare föreskrifter, som i görligaste mån garantera att kungörelserna icke blott annonseras, utan också att de annonseras i sådana tidningar, genom vilka kungörelsernas innehåll på effektivaste och relativt billigaste sätt bringas till allmänhetens kännedom.

I sådant avseende bör åtminstone — i likhet med vad som i en del andra förordningar är fallet — stadgas, att kungörelse skall införas »i en eller flera av ortens *mest spridda* tidningar». Men önskligt vore att bestämmelsernas ordalydelse än tydligare fastslog detta syfte, då vad som relaterats i J. O:s och M. O:s ämbetsberättelser visar, att även

nämnda formulering lämnar rum för kringgående. Jag tilltror mig emellertid icke om att framställa något direkt förslag beträffande formuleringen, utan hoppas att utskottet skall kunna finna en lämplig sådan.

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte bifalla den i Kungl. Maj:ts proposition nr 181 föreslagna förändringen i §§ 5 och 20 i landstingsförordningen med den förändring i nämnda paragrafers formulering som erfordras för förebyggande av de missförhållanden jag härövan påpekat, och vilken omformulering lämpligast torde böra företagas av vederbörande utskott.»

*Utskottets
yttrande.*

Såsom framgår av vederbörande departementschefers yttranden, avse de kungl. propositionerna — på några oväsentliga undantag när — åtskilliga inskränkningar i hittills gällande föreskrifter om uppläsande i kyrka av vissa kommunala meddelanden. Ur denna synpunkt föreslås — i de delar propositionerna avse förordningen om kommunalstyrelse på landet och förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd — borttagandet av hittillsvarande bestämmelser om att kommunalstämmas (kommunalfullmäktiges), respektive kyrkostämmas samt kyrkoråds och skolråds protokoll skola uti kyrka från predikstolen uppläsas samt dessa bestämmelsers ersättande med föreskrifter i vederbörliga förordningar att endast en förteckning över de i protokollen förekommande beslut skall på enahanda sätt uppläsas.

Vid granskning av vad sålunda föreslagits uppställer sig emellertid frågan, huruvida det ej vore lämpligt och möjligt att i förevarande avseende genomföra ett ännu enklare förfarande än det av Kungl. Maj:t ifrågasatta. Det synes utskottet som om de föreslagna bestämmelserna vore ägnade att i viss mån medföra ett dubbelarbete för vederbörande ordförande, vilka enligt desamma hava att upprätta såväl protokoll som ovanberörda förteckning. Blott en förteckning över de fattade besluten synes vidare vara av föga värde för den i saken intresserade, så mycket mera som redan den utfärdade kungörelsen om hållandet av kommunalstämma, av kommunalfullmäktiges sammanträde och av kyrkostämma enligt gällande bestämmelser skall med angivande av överläggningsämnen för sammanträdet åtminstone en gång i kyrkan uppläsas. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om bestämmelserna i § 20 i förordningen om kommunalstyrelse på landet och § 14 i förordningen om kyrko-

stämma samt kyrkoråd och skolråd, enligt vilka det åligger ordföranden för respektive stämmor att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande »än de som uti kungörelsen upptagna äro». Denna föreskrift kompletteras av till förevarande paragrafer fogade tilläggsbestämmelser av innehåll, att ny fråga kan vid respektive stämmor väckas, men ej förr än vid annan stämma och efter vederbörlig pålysning avgöras.

Vidare synes det vara tydligt, att, därest någon önskar anföra besvär mot ett vid kommunalstämma etc. fattat beslut, han torde vara föga betjänt med den ifrågasatta förteckningens uppläsande utan i varje fall måste taga del av själva protokollet.

Under sådana förhållanden synes det utskottet som om en förändring av ifrågavarande bestämmelser kunde utan olägenhet utsträckas därhän, att föreskrift allenast meddelades om att tillkännagivande om verkställd justering av hithörande protokoll skall nästa sön- eller helgdag efter det densamma ägt rum uppläsas från predikstolen i kyrkan. Utskottet anser sig i detta sammanhang böra framhålla, att en bestämmelse av dylikt innehåll icke utesluter möjligheten för vederbörande världsliga eller kyrkliga kommuner att, där de så önska, på frivillighetens väg föranstalta om uppläsandet av förevarande protokoll i deras helhet, allenast därvid uttryckligt tillkännagivande göres om den verkställda justeringen.

För den händelse den av utskottet ifrågasatta anordningen vidtages och sålunda § 23 i förordningen om kommunalstämma på landet samt §§ 17 och 32 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd omarbetas i antydd riktning, erfordras emellertid vidtagandet av vissa ändringar i avseende å besvärstidens beräkning. Dylika ändringar äro enligt det kungliga förslaget ej behöfliga, då besvärstiden enligt detta skall, i närmaste överensstämmelse med vad som nu är händelsen, löpa från dagen för förteckningens uppläsande. Det synes emellertid utskottet, som om besvärstiden kunde utan olägenhet fastställas att löpa från dagen för tillkännagivandet av protokollets justering, och har utskottet i överensstämmelse härmed i sitt förslag omarbetat bestämmelserna i § 75 i förordningen om kommunalstyrelse på landet och i §§ 41 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd. Beträffande talan emot sådana beslut av kyrko- eller skolråd, vilka uteslutande röra enskild persons förhållanden, är emellertid att märka, att i utskottets förslag bibehållits den hittillsvarande utgångspunkten för besvärstidens beräkning eller den dag, då beslutet blivit klaganden genom utdrag av protokollet delgivet. Förekomsten av dylika ärenden uti kyrko- eller skolrådsprotokoll har hittills i förordningen om kyrko-

stämma m. m. icke i annan mån beaktats än att i den nuvarande lydelsen av dess § 32 stadgas, att i den del det justerade protokollet utslutande rör enskild persons förhållanden detsamma skall undantagas från föreskriften om uppläsande från predikstolen (enligt det kungl. förslaget från upptagande i den till uppläsning avsedda förteckningen), varjämte i § 42 vid besvärstidens reglerande hänvisning göres till det i § 32 förekommande omnämmandet av sådana ärenden. Då enligt utskottets förslag ett dylikt omnämmande i § 32 ej är av behovet påkallat, har tillvaron av ifrågavarande ärenden ej berörts i utskottets redigering av denna paragraf, varför deras förekomst i stället måst i § 42 uttryckligen omnämnas i samband med besvärstidens reglerande i hithörande avseende.

Med hänsyn bland annat till den nu berörda frågan om besvärstidens fixerande finner sig utskottet icke kunna förorda det i herr Zanders motioner framställda alternativet, att varje kungörande i kyrka av samtliga de i berörda förordningar omförmälda protokoll skall helt och hållet bortfalla. Då härigenom den förutvarande utgångspunkten för besvärstidens löpande förloras, har motionären nödgats tillgripa den utvägen att låta dagen för ett fattat beslut bilda dylik utgångspunkt. Att på detta sätt räkna besvärstiden från en dag, då protokollet ännu icke föreligger i justerat skick, synes utskottet mindre lämpligt. Då motionären i sitt förslag fastställer tiden för protokollets justering till senast 7 dagar efter stämmans hållande, förkortas härigenom, praktiskt sett, besvärstiden med motsvarande antal dagar. Härjämte är att märka, att ingen säker garanti förefinnes för att protokollet verkligen bleve inom lagstadgad tid justerat, varigenom härutöver en oskäligen förkortning av besvärstiden lätt kan tänkas uppstå.

Uti den kungl. propositionen nr 192, i vad den berör förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg, föreslås, bland annat, viss ändring av nämnda förordnings § 16. Den ifrågasatta ändringen avser införandet av samma tillvägagångssätt för offentliggörandet av kyrkofullmäktiges beslut som, på sätt ovan berörts, föreslagits ifråga om kyrkostämmas beslut enligt förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd. Till stöd härför erinrar föredragande departementschefen, att i avseende å besvärs anförande över nämnda fullmäktiges beslut gäller vad i nyssnämnda förordning stadgas angående besvär över kyrkostämmas beslut.

I anslutning till vad ovan anförts, har utskottet funnit förevarande paragraf böra omredigeras i överensstämmelse med vad utskottet i motsvarande avseende föreslagit skola gälla i fråga om kyrkostämma.

I syfte att göra fullmäktiges protokoll lätt tillgängliga och med hänsyn till de för en större stad såsom Göteborg rådande särskilda förhållanden har utskottet emellertid härjämte ansett sig böra föreskriva, att utdrag av protokollen, vilka redan jämlikt paragrafens nuvarande lydelse och även enligt det kungl. förslaget tillställas de olika församlingarna, skola hållas tillgängliga å församlingarnas pastorsexpeditioner ävensom att meddelande därom skall göras från predikstolarna i samband med justeringens tillkännagivande.

Vidkommande det kungl. förslagets formulering av § 7 i nu ifrågasvarande förordning har utskottet ingen erinran att framställa.

Detsamma gäller om Kungl. Maj:ts ävenledes i propositionen nr 192 framlagda förslag till ändrad lydelse av vissa angivna paragrafer i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm. Den mindre ändring i det kungl. förslagets formulering av samma förordnings § 43, som av utskottet vidtagits, är av uteslutande redaktionell art.

Mot den av Kungl. Maj:t i propositionen nr 181 föreslagna ändringen av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm har utskottet ingen invändning att framställa.

Beträffande de i samma proposition framställda ändringsförslag med avseende å förordningen om landsting har utskottet ingen annan erinran, än att utskottet såtillvida beaktat de i herr Wikströms motion anförda synpunkter, att i de fall, då i förordningen föreskrives, att vissa kungörelser skola genom offentliggörande i tidningar bringas till allmänhetens kännedom, dessa enligt utskottets förslag avses att intagas i »en eller flera av ortens *mest spridda* tidningar». I överensstämmelse härmed hava samtliga de paragrafer i berörda förordning, i vilka föreskrift om dylikt kungörande finnes intagen, blivit i utskottets förslag omarbetade i nu antydd riktning. Denna utskottets omredigering har sålunda utsträckt sig även till förordningens § 5 mom. 3 b), § 13 och § 62, andra stycket.

Slutligen anser sig utskottet böra erinra därom, att då utskottet, på sätt ovan angivits, tillstyrkt de kungl. propositionerna nr 181 och 192, i vad de avse ändringar i förordningen om landsting och i förord-

ningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm, däri inbegripits tvenne smärre lagändringar, vilka Kungl. Maj:t av praktiska skäl ansett lämpligt föreslå i sammanhang med föreliggande fråga, men vilka icke med densamma äga direkt samband. Rörande innebörden av dessa hänvisar utskottet till vederbörande departementschefers yttranden.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 181 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte för sin del antaga följande lagförslag, nämligen *dels*

Kungl. Maj:ts förslag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 23 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ordföranden — — — — —
— — — utsedda.

Sedan protokollet blivit justerat, skall en förteckning över de vid stämman fattade beslut nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles, från predikstolen i kyrkan uppläsas. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling, skall uppläsning ske allenast i kommunens huvudkyrka.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1917.

Utskottets förslag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 23 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 23 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 23.

Ordföranden — — — — —
— — — utsedda.

Sedan protokollet blivit justerat, skall tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling, skall dylikt tillkännagivande ske allenast i kommunens huvudkyrka.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 75.

Medlem av kommunen, som åt kommunalstämmans eller fullmäktiges beslut uti kommunens gemensamma angelägenheter ej nöjes, äger rätt att, där han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, vilka, jämte det överklagade beslutet, böra till Konungens befallningshavande ingivas inom trettio dagar efter det *tillkännagivande om verkställd justering av det över beslutet förda protokoll enligt § 23 ägt rum*, dagen då det skedde likväl oräknad; och åligger det klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då *berörda tillkännagivande ägde rum*, som ock att, inom fjorton dagar efter det tiden för besvärens inlämnande utgått, till kommunalstämmans ordförande ingiva diariuutdrag däröver, att han sig besvärat.

Försummar — — — — —
— — — verkställighet.

Denna lag träder i kraft den
1 augusti 1917.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

dels

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 5 mom. 2 e), § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

2. — — — — —

e) Domhavanden skall vid offentlig, i en eller flera ortstidningar minst sex dagar förut kungjord förrättning sammanräkna de avgivna rösterna. Denna förrättning skall påbörjas, så snart omständigheterna det medgiva, och senast inom fjorton dagar från valens förrättande.

Vid — — — — — avslutad.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 e) och mom. 3 b), § 13, § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 5 mom. 2 e) och mom 3 b), § 13, § 20 och § 62 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

2. — — — — —

e) Domhavanden skall vid offentlig, i en eller flera *av ortens mest spridda tidningar* minst sex dagar förut kungjord förrättning sammanräkna de avgivna rösterna. Denna förrättning skall påbörjas, så snart omständigheterna det medgiva, och senast inom fjorton dagar från valens förrättande.

Vid — — — — — avslutad.

3. — — — — —

b) I stad — — tillkännagivas.

För — — — — — assureras.

Sammanräkningen av rösterna skall påbörjas inom sju dagar från valens förrättande; och skall tid och ställe för sammanräkningen minst

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

tre dagar därförut kungöras i en eller flera *av ortens mest spridda tidningar*.

Valets — — — — avslutad.

§ 13.

Är någon missnöjd med valet, må han däröver hos Konungen anföra underdåniga besvär; och skall han, vid förlust av talan, sist inom en månad efter den dag, då valet avslutats, ingiva sina till Konungen ställda besvär till Konungens befallningshavande, som genom kungörelse, vilken i en eller flera *av ortens mest spridda tidningar* införes, utsätter viss kort tid, inom vilken underdånig förklaring över besvären må avlämnas till Konungens befallningshavande, varjämte Konungens befallningshavande från domhavande eller magistrat, som verkställt röstsammanräkningen, infor drar de avgivna valsedlarna samt övriga valet rörande handlingar. Sedan den för förklarings avgivande bestämda tid tilländagått, har Konungens befallningshavande att besvären jämte de förklaringar, som må hava inkommit, ävensom protokoll över valet, valsedlarna och övriga valet rörande handlingar ofördröjligen till Konungen insända för att i dess regeringsrätt skyndsamt föredragas och avgöras.

Ej — — — — företedda.

Skiljes — — — underrättas.

Kungl. Maj:ts förslag.

§ 20.

Kungörelse om urtima lands-
ting skall utfärdas av Konungens
befallningshavande, och böra de
ärenden, som därvid skola hand-
läggas, i kungörelsen uppgivas.
Kungörelsen skall av Konungens
befallningshavande i god tid avsän-
das för intagande minst fjorton da-
gar före mötet i en eller flera tid-
ningar inom länet.

Landstingets ordförande skall
om mötet särskilt underrättas.

§ 62.

Besvär — — — — besvär.

Konungens befallningshavande

— — — — — anslås.

Vinnes — — — upphäva.

Över landstingets beslut, som i

§ 2 mom. 6—9 avses, må ej klagas.

Denna lag träder i kraft den
1 augusti 1917.

Utskottets förslag.

§ 20.

Kungörelse om urtima lands-
ting skall utfärdas av Konungens
befallningshavande, och böra de
ärenden, som därvid skola hand-
läggas, i kungörelsen uppgivas.
Kungörelsen skall av Konungens
befallningshavande i god tid avsän-
das för intagande minst fjorton da-
gar före mötet i en eller flera *av
länets mest spridda tidningar.*

Landstingets ordförande skall
om mötet särskilt underrättas.

§ 62.

Besvär — — — — besvär.

Konungens befallningshavande
skall efter landstingets avslutande
ofördröjligen i länskungörelserna
ävensom i en eller flera *av länets
mest spridda tidningar* införa till-
kännagivande ej mindre om dagen
för landstingets avslutande än även
underrättelse om den tid, inom vil-
ken de till Kungl. Maj:t ställda
besvären böra till Konungens be-
fallningshavande ingivas, ävensom
därom, att landstingets beslut kom-
mer att, på sätt i § 61 sägs, inom
kommunerna anslås.

Vinnes — — — upphäva.

Över landstingets beslut, som i

§ 2 mom. 6—9 avses, må ej klagas.

Denna lag träder i kraft den
1 augusti 1917.

---

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**dels ock***Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Härigenom förordnas, att § 6 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 1. Kallelse till valförrättningen utfärdas av magistraten samt kungöres för varje valkrets minst åtta dagar förut genom offentligt anslag å rådhuset och kallelsens införande i den tidning, varuti överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas.

I kallelsen skall tiden för valförrättningen noggrannt angivas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1917.

2:o) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 192 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte för sin del antaga följande lagförslag, nämligen *dels*

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 17 och 32 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 17 och 32 i förordningen om kyrko-

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 17, 32, 41 och 42 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att §§ 17, 32, 41 och 42 i förordningen om

Kungl. Maj:ts förslag.

stämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Ordföranden — — — — —
— — — — — utsedde.

Sedan protokollet blivit justerat, skall en förteckning över de vid stämman fattade beslut nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles, från predikstolen uppläsas.

§ 32.

Protokoll — — — — — verkställa.

Sedan protokollet blivit justerat, skall en förteckning över de vid sammanträdet fattade beslut, som ej uteslutande röra enskilda personers förhållanden, nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles, från predikstolen uppläsas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1917.

Utskottets förslag.

kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Ordföranden — — — — —
— — — — — utsedde.

Sedan protokollet blivit justerat, skall *tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles.*

§ 32.

Protokoll — — — — —
— — — — — verkställa.

Sedan protokollet blivit justerat, skall *tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles.*

§ 41.

Medlem av församlingen, som åt kyrkostämmas beslut i församlingens gemensamma angelägenheter ej nöjes, äger rätt att, där han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes över-

Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**

skriдер deras befogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, vilka, jämte det överklagade beslutet, böra inom trettio dagar efter det *tillkännagivande om verkställd justering av det över beslutet förda protokoll enligt § 17 ägt rum*, dagen då det skedde likväl oräknad, ingivas, i mål, som uti § 2 mom. 1, 2, 3 och 4 äro nämnda, till det domkapitel, varunder kyrkoförsamlingen hör, men i andra mål till Konungens befallningshavande i länet; och åligger det klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då *berörda tillkännagivande ägde rum*, som ock att, inom fjorton dagar efter det tiden för besvärs inlämnande utgått, till kyrkostämmans ordförande ingiva diariiu drag däröver, att han sina besvär inlämnat å ort som vederbör.

Försummar klaganden något av vad sålunda är föreskrivet, må beslutet kunna gå i verkställighet.

Konungens befallningshavande och domkapitlet böra giva varandra av besvären del, när ärendet kan anses höra till gemensam behandling.

§ 42.

Medlem av församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter vilar på orättvis grund, eller icke är i laga ordning tillkommet, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

annorledes överskrider deras befo-
genhet, som beslutet fattat, ävensom
den, som tilltror sig kunna visa, att
något av kyrkoråd eller skolråd fat-
tat beslut kränker hans enskilda rätt,
äger, där ej beslutet är av rent för-
beredande eller verkställande art
eller med avseende å överklagandet
därav i lag eller författning annor-
lunda är stadgat eller detsamma inne-
fattar varning för oenighet i äkten-
skap, fullfölja talan mot beslutet
i enahanda ordning som i § 41 be-
stämts för klagan över kyrkostämmas
beslut; dock att, *där beslutet uteslu-
tande rör enskild persons förhållande,
tiden för talans fullföljande skall
beräknas från den dag, då beslutet
blivit klaganden genom utdrag av
protokollet delgivet, dagen då det
skedde likväl oräknad; skolande dia-
riiutdrag, varom i § 41 förmäles,
inom där bestämd tid ingivas till
kyrkorådets eller skolrådets ordfö-
rande.*

Utan hinder av förd klagan må
beslutet gå i verkställighet, därest
icke den prövande myndigheten
annorledes förordnar.

Denna lag träder i kraft den 1
augusti 1917.

---

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**dels***Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 10 och 12, § 15 mom. 2, § 20 mom. 5, § 34 samt § 43 mom. 1 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Härigenom förordnas, att §§ 10 och 12, § 15 mom. 2, § 20 mom. 5, § 34 samt § 43 mom. 1 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 10.

Mom. 1. Kallelse — — — — — sammanträdet.

Mom. 2. Kungörelsen skall, utom i fall, varom nästföljande moment handlar, minst en vecka före stämman anslås vid församlingens pastors-expedition.

Mom. 3. För ärende, som fordrar så skyndsamt handläggning, att kungörelsen icke hinner anslås inom den tid, som nu är föreskriven, må kyrkostämman hållas efter kortare anslagstid; dock må vid sålunda kungjord stämman beslut ej fattas om utgift eller erläggande av bidrag därtill.

Mom. 4. Kungörelsen skall tre gånger, om det medhinner, men minst en gång införas i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, så ock i minst två andra av huvudstadens dagliga tidningar.

Mom. 5. I det fall, varom i mom. 3 förmäles, skall kungörelsen även anslås å kyrkodörr.

Mom. 6. Behandlas å territorialförsamlings kyrkostämman fråga, som rör även medlemmar av icke territoriell församling, skall kungörelsen anslås även vid denna församlings pastorexpedition.

§ 12.

Ordföranden åligger att ärendena till överläggning framställa samt tillse, att ej andra frågor företagas än de, som uti kungörelsen upptagna äro. Ny fråga kan vid kyrkostämman väckas, men icke förr än vid annan stämman och efter vederbörlig kungörelse avgöras.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 15.

Mom. 2. Det justerade protokollet skall därefter å förut kungjord dag offentligen uppläsas, varjämte en förteckning över de vid stämman fattade beslut anslås vid församlingens pastorsexpedition och införes i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, så ock i minst två andra av huvudstadens dagliga tidningar.

§ 20.

Mom. 5. Delegerades beslut skall, efter föregången justering, å förut kungjord dag offentligen uppläsas, varjämte tillkännagivande om beslutet skall införas i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, så ock i minst två andra av huvudstadens dagliga tidningar. Beslutet jämte meddelad besvärshänvisning skall genom protokollsutdrag och skrivelse, som ordföranden på delegerades vägnar undertecknar, tillställas församlingarnas kyrkoherdar med anmodan att låta vid pastorsexpeditionerna anslå tillkännagivande om beslutet. Om delegerades beslut bör ämbetsmyndighet, som äskat ärendets handläggning av församlingarna, jämväl erhålla underrättelse.

§ 34.

Protokoll — — — — — verkställa.

Det justerade protokollet skall därefter, i den mån det ej uteslutande rör enskild persons förhållande, å förut kungjord dag offentligen uppläsas, varjämte en förteckning över de vid sammanträdet fattade beslut anslås vid församlingens pastorsexpedition och införes i den tidning, vari överståthållarämbetets kungörelser vanligen intagas, så ock i minst två andra av huvudstadens dagliga tidningar.

§ 43.

Mom. 1. Den, som åt kyrkostämmas beslut ej nöjes, äger att, där beslutet honom rör och han tilltror sig kunna visa, att beslutet

§ 43.

Mom. 1. Den, som åt kyrkostämmas beslut ej nöjes, äger att, där beslutet honom rör och han tilltror sig kunna visa, att beslutet

Kungl. Maj:ts förslag.

kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes överskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, vilka, jämte det överklagade beslutet, böra antingen till överståthållarämbetet eller till stadens konsistorium, alltefter målets ekonomiska eller ecklesiastika beskaffenhet, på sätt besvärshänvisning i varje fall närmare utvisar, inlämnas före klockan tolv å fjortonde dagen, eller, om helgdag då inträffar, å nästa söckendag därefter, den dagen likväl oräknad, då beslutet, på sätt ovan berört är, offentligen upplästes; och åligger det klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet upplästes, som ock att, inom åtta dagar efter besvärstidens utgång, till kyrkostämmans ordförande ingiva diarieutdrag däröver, att han sina besvär inlämnat å ort, som vederbör.

Försummar — — — — —
verkställighet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1917.

Utskottets förslag.

kränker hans enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes överskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, däruti rättelse söka genom besvär, vilka, jämte det överklagade beslutet, böra antingen till överståthållarämbetet eller till stadens konsistorium, alltefter målets ekonomiska eller ecklesiastika beskaffenhet, på sätt besvärshänvisning i varje fall närmare utvisar, inlämnas före klockan tolv å fjortonde dagen *efter den, då beslutet, på sätt ovan berört är, offentligen upplästes, eller om helgdag då inträffar å nästa söckendag därefter, dagen för beslutets uppläsande likväl oräknad;* och åligger det klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet upplästes, som ock att, inom åtta dagar efter besvärstidens utgång, till kyrkostämmans ordförande ingiva diarieutdrag däröver, att han sina besvär inlämnat å ort, som vederbör.

Försummar — — — — —
verkställighet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1917.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

*dels ock***Förslag**

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 7 och 16 i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882.

Härigenom förordnas, att §§ 7 och 16 i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 7.

Kyrkofullmäktige välja årligen inom sig vid sitt första sammanträde under året med slutna sedlar ordförande och vice ordförande.

Underrättelse om dessa val skall av ordföranden meddelas ej mindre Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet för att genom dess försorg införas i någon av stadens tidningar än även stadens magistrat, stiftets domkapitel samt de särskilda territoriella församlingarnas kyrkoherdar.

§ 16.

Sedan protokollet blivit justerat, skall däruti förekommande beslut jämte besvärshänvisning genom protokollsutdrag och skrivelse, som av ordföranden å kyrkofullmäktiges vägnar undertecknas, tillställas församlingarnas kyrkoherdar med anmodan att ombesörja, att en förteckning över de fattade besluten uppläses från predikstolarna, vilket bör ske i alla stadens kyrkor på samma dag. Denna dag utsättes av fullmäktige, som böra föranstalta om beslutets meddelande så skyndsamt, att förteckningens uppläsande i kyrkorna må kunna äga

§ 16.

Sedan protokollet blivit justerat, skall *utdrag av detsamma, innefattande däruti förekommande beslut, tillika med tillkännagivande om justeringens verkställande genom skrivelse*, som av ordföranden å kyrkofullmäktiges vägnar undertecknas, tillställas församlingarnas kyrkoherdar med anmodan att ombesörja *dels att berörda protokollsutdrag må för envar, som önskar av detsamma taga del, å ordinarie mottagningstid hållas tillgängligt å församlingarnas pastors-expeditioner, dels ock att meddelande härom ävensom nämnda tillkännagivande om protokollets justering upp-*

Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**

rum senast andra söndagen efter
den dag, då beslutet fattats.

läsas från predikstolarna, vilket bör
ske i alla stadens kyrkor på samma
dag. Denna dag utsättes av full-
mäktige, som böra föranstalta om
*översändandet av protokollsutdrag
jänte tillkännagivande om verkställd
justering* så skyndsamt, att *berörda
meddelanden må kunna uppläsa i
kyrkorna* senast andra söndagen efter
den dag, då *i protokollet förekom-
mande beslut* fattats.

Där — — — — bestyrkt.

Där — — — — bestyrkt.

Den — — — — efterrättelse.

Den — — — — efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1
augusti 1917.

Denna lag träder i kraft den 1
augusti 1917.

samt

3:o) att de av herrar Zander och Wikström i
ärendet väckta motioner, i den mån de icke besvarats
genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föran-
leda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1917.

På konstitutionsutskottets vägnar:

NILS EDÉN.

Reservationer:

1:o) av herr *von Mentzer*, som anfört:

Enligt Kungl. Maj:ts förslag därom, att förteckning över de vid kommunal- och kyrkostämmor samt hos kyrko- och skolråd fattade beslut skall uppläsas från predikstolen i kyrkan, skulle enligt min mening särskilt å landsbygden erhållas den underrättelse om besluten, som allmänt torde åstundas och som kan vara erforderlig för dem, vilka äro missnöjda med besluten. Detsamma torde ej kunna sägas om det av utskottet framlagda förslaget. Med anledning härav och då den av utskottet föreslagna förändringen synes kunna i många fall vara ägnad att förorsaka både protokollsförarne och allmänheten större besvär än den ordning Kungl. Maj:t föreslagit, har jag ansett, att Kungl. Maj:ts förevarande propositioner, i de delar de avse förordningen om kommunalstyrelse på landet och förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd bort av utskottet tillstyrkas.

2:o) av herr *Stadener*, som anfört:

Då mångenstädes meddelandena från predikstolen angående innehållet uti de av stämma eller annan kommunal myndighet fattade besluten omfattas med intresse samt säkerligen icke önskas borttagna;

då vidare det synes överensstämma med den kommunala lagstiftningen i övrigt, att hänsyn tages till vad orsbefolkningen kan hava att önska i frågor av här föreliggande art;

då vidare dylika önskningsars tillgodoseende icke säkerställes genom att hänvisa kommunerna till enskild överenskommelse med tjänstgörande prästman, vilken i så fall vore befogad vägra den önskade uppläsningen; samt

då slutligen de i Kungl. Maj:ts propositioner framlagda lagförslagen skulle, därest de antoges, samtidigt begränsa vederbörande uppläsning till lämpligt omfång och dock tillförsäkra kommunerna verklig delgivning av innehållet uti de av stämma eller annan kommunal myndighet fattade beslut,

så har jag ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts propositioner i de delar de avse förordningen om kommunalstyrelse på landet och förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd.

3:o) av herr *Sterne* mot viss del av motiveringen.